

Diarienummer: 0252/18

Handläggare: Katarina Thorstensson
Tel: 031-368 285
E-post: katarina.thorstensson@goteborg.com

Yttrande över remiss gällande utredningen Fossilfritt Göteborg

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborg & Co AB

Styrelsen föreslås besluta

- 1) Att med nedanstående kommentarer översända yttrandet till Miljö- och klimatnämnden.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden har fått i uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2017 att genomföra en utredning av vilka lokala åtgärder som krävs för att Göteborg ska kunna bli fossilfritt inom ramen för 1,5-gradersmålet från FN:s konferens COP21. Utredningen har genomförts av miljö- och klimatnämnden i samverkan med trafiknämnden, lokalnämnden och nämnden för inköp och upphandling.

Utredningen visar att ett 1,5-gradersmål för Göteborg innebär att utsläppen behöver minska till nära noll redan år 2030. Det krävs en minskning av de konsumtionsbaserade utsläppen med 32 procent per år, med start omgående och vara nära noll senast år 2030, om målet ska kunna nås.

För att nå hela vägen till 1,5-gradersmålet krävs förändringar på samhällsnivå, såsom stora teknikskiften och omfattande förändringar i konsumtionsmönstren, vilket i sin tur kräver nödvändiga förutsättningar i styrmedel på regional, nationell och internationell nivå.

Utredningen föreslår 83 åtgärder inom 15 områden, vilket visar på den bredd och omfattning som omställningen kräver. Många av åtgärderna har redan påbörjats i liten skala eller kan startas direkt, medan andra har lång startsträcka. Samtliga åtgärder, även de där klimateffekten ligger långt fram i tiden, kräver omedelbar handling.

Utredningen konstaterar också att för att genomföra åtgärderna krävs samordning av nämndernas och styrelsernas insatser kombinerat med central styrning. Stadens nämnder och styrelser behöver fastställa egna kvantitativa klimatmål. Detta för att arbetet med att nå målen ska prioriteras i organisationen, men också för att underlätta uppföljningen av måluppfyllelsen.

Ärendet

Näringsliv och besöksnäring

Göteborgsregionens näringsliv är diversifierat med mer än 750 branscher. I det Näringslivsstrategiska programmet beskrivs att regionens näringsliv i allra högsta grad är global. Utlandsägda arbetsställen sysselsätter ca 20% av antalet sysselsatta i regionen (ca 85 000) och till detta kommer de svenskägda exportintensiva företagen som verkar i regionen. Regionen är också en av de mest forskningsintensiva i Europa vilket också förutsätter internationella kontakter.

2017 passerade 6,76 miljoner resenärer Göteborg Landvetter Airport. 71 % anger i resvaneundersökningar att de bor i Sverige. 22% av flygplatsens totala antal resenärer är göteborgare.

33% av totalt antal resenärer är affärsresenärer och 14 % klassificeras som charterresenärer som i allt väsentligt består av personer som bor i Sverige. I gruppen resenärer som inte bor i Sverige (totalt 29%) uppger 50% att deras resa är affärsrelaterad (ca 980 000 resenärer). Hur många av dessa som besöker Göteborg framgår inte av statistiken. Av segmentet fritidsresenärer (charter + övriga) 4,53 miljoner resenärer är 74% bosatta i Sverige och 26% ej bosatta i Sverige. I den sistnämnda gruppen uppger 61 % att de reser för att besöka släkt och vänner och 39% uppger att de är privatresenärer eller annan orsak (ca 460 000 resenärer). Hur många av dessa som besöker Göteborg framgår inte av statistiken.

Under 2017 genererade besöksnäringen 18 100 årsarbeten, utifrån detta kan antas att antalet sysselsatta är betydligt fler då t ex många unga är säsongsanställda och jobbar extra i näringen.

Den turistekonomiska omsättningen 2017 beräknas till 29 500 Mkr. Besöksnäringen är en av de starkast växande näringarna i Sverige och internationellt.

Det vedertagna mått som används för att följa turismens utveckling är gästnätter (ej att förväxla med antalet turister. En turist kan t ex generera mer än en gästnatt.)

Under 2017 genererades 4 780 000 gästnätter i Göteborgsregionen. 70% av dessa gästnätter genererades av svenska besökare och inklusive övriga länder i Skandinavien 80%. Knappt 1 400 000 av gästnätterna var internationella.

Fördelningen av internationella gästnätter största marknader, 2017. (Källa: SCB & Tillväxtverket inkvarteringsstatistik jan-dec, 2017)

Totalt antal gästnätter:	4 780 249	100,0%
Sverige:	3 383 473	70,8%
Utlandet:	1 396 776	29,2%

Varav de största utlandsmarknaderna (1,396 miljoner ovan):

Norge:	294 841	21,2%
--------	---------	-------

Tyskland:	124 969	8,9%
Storbritannien:	117 655	8,6%
Danmark:	85 464	6,2%
USA:	91 791	6,5%
Kina:	54 531	3,9%

De tre största internationella marknaderna är Norge, Tyskland och Storbritannien. Besök från Kina har ökat de senaste åren, det handlar främst om affärsresenärer, men den globala trenden är att även privatturismen från Kina ökar.

Staden har, genom att anta programmet Stadens mål för besöksnäringens utveckling fram till 2030, ställt sig bakom destination Göteborgs mål att fördubbla turismen (Destination Göteborg definieras som Göteborgsregionens kommuner). Syftet är att skapa hållbar tillväxt i besöksnäringen, positiva sysselsättningseffekter och bidra till regionens attraktivitet för såväl besökare som för de som bor och verkar i regionen.

Indikatorer och mål som satts upp för att mäta utvecklingen från 2015 är:

- Totalt antal gästnätter 9 miljoner från 4,5 miljoner
- Internationella gästnätter 3,6 miljoner från 1,4 miljoner
- Sysselsättning +8 500 årsarbeten från 17 100 årsarbeten
- Turistekonomisk omsättning ca 40 mdr kr från 25,6 mdr.

Om Göteborg & Co

Göteborg & Co:s uppdrag är att få fler att upptäcka och välja Göteborg. Det görs genom att i bred samverkan leda och driva utvecklingen av Göteborg som hållbar destination så att alla som lever och verkar här gynnas av en växande besöksnäring. Verktygslådan för destinationsutveckling består bland annat av marknadsföring och kommunikation av destinationens, värning och i några fall genomförande av evenemang. Vidare ingår att tillsammans med akademi och näringsliv värva internationella kongresser som utöver att bidra till besöksnäringens tillväxt också bidra till regionens forsknings- och innovationsmiljöer samt kompetensutveckling inom framförallt medicin och hälsa.

Bolaget i sig har inte så stor klimatpåverkan däremot har bolaget genom att agera samverkansplattform möjlighet att påverka besöksnäringens aktörer för att på så sätt verka för en hållbar destination och klimat- och miljösmarta lösningar.

Göteborg som destination har som målbild att vara en internationell förebild genom att alltid utmana hållbarhetsbegreppet i alla delar. En indikator för arbetet med hållbar destinationsutveckling är placeringen i den globala hållbarhetsrankingen, Global Destination Sustainability Index, www.gdsindex.com. Göteborg har toppat indexet de två år indexet funnits, 2016 och 2017.

Utifrån ovan resonemang yttrar sig bolaget och utgår från frågeställningarna i remissbrevet:

Generella reflektioner avseende utredningen?

- Utredningen visar med tydlighet att klimatfrågan med ett 1,5-gradersmål är utmanande och kräver omgående insatser och ansvarstagande på alla nivåer och alla områden i samhället samt både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.
- Utredningen visar också komplexiteten i frågan och pekar på ett antal målkonflikter som behöver hanteras för att framgång ska nås.

Hur ser bolaget på processägarskapet i de fall organisationen är utpekad?

- Inom området Flyg omnämns styrelsen för Göteborg & Co tillsammans med nämnden för inköp och upphandling att "få en viktig roll". Utifrån uppdrag och målsättning uppfattas bolaget ha en betydelsefull roll när det gäller flygets påverkan på klimatet. Utredningen överskattar bolagets inflytande över de globala resmönstren. Flygfrämjande satsningar kan påverka valet att resa till Göteborg men den globala trenden med ett ökat flygresande har bolaget små möjligheter att påverka. UNWTO:s (United Nations World Tourism Organisation) prognoser visar att antalet internationella resor kommer att växa från ca 1 miljard till nästan det dubbla fram till 2030. Antalet resor till Europa bedöms öka från 550 miljoner, 2016, till ca 750 miljoner, 2030.

Vilka konsekvenser bedöms utredningen få för organisationen?

Bolaget bedömer att utredningens förslag kan komma att få konsekvenser såväl för organisationen som för destinationen och besöksnäringen. Ett åtgärdsområde där bolaget nämns specifikt handlar om flyget. Resor och transporter i ett klimatperspektiv är en stor utmaning för hela den globala besöksnäringen.

- Ur ett destinationsperspektiv betyder ett minskat inresande att besöksnäringens tillväxt försvagas och destinationens tillväxtmål kan förväntas bli svåra att nå. En lägre tillväxt inom besöksnäringen innebär färre jobb och minskad investeringsvilja i besöksnäringen.
- I Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030 bedöms i dagsläget att ökningen av besökare till del kommer att bestå av internationella gäster som flyger till Göteborg. Ökningen kan även ske genom att besökare stannar ytterligare en natt i staden.
- Ur ett generellt näringslivsperspektiv är tillgänglighet i hög grad en förutsättning för näringslivsutvecklingen i regionen samt för möjligheten till att attrahera forskning, innovation och utveckling.
- Utredningen konstaterar; "...hantering av målkonflikter förutsätter ställningstaganden och prioriteringar för stadens nämnder och styrelser." (sid 34). Utifrån utredningens förslag och resonemang ser bolaget att en konsekvens kan bli en dialog mellan ägare och

styrelse kring bolagets uppdrag, ägardirektiv och målsättningar. Likaså kan beslutade program som en följd komma att behöva omarbetas/omprövas.

- Föreslagna åtgärder kan komma att kräva mer resurser för att fördjupa kunskaper, för att kompensera omställning av affärsmodeller, för att sätta kvantitativa klimatmål etc.
- Åtgärder som ökar tillgängligheten både till och i regionen ur ett besöksnäringssperspektiv såsom utveckling av kollektivtrafik och mobilitet med sömlösa lösningar är positiva för besökare och medborgare.

Bedömer ni att det finns andra målkonflikter än de utredningen tar upp?

- Utredningen bedöms ha identifierat de väsentliga målkonflikterna.

Annat styrande dokument som skulle beaktas?

- Utredningen bedöms ha identifierat de väsentliga styrande dokument. På bolagsnivå är ägardirektiv och inriktningsdokument också väsentliga styrande dokument.

Övriga kommentarer

Bolaget har nedan kommentarer kring de områden och åtgärder där bolaget omnämns.

Kommentarerna kompletterar resonemanget som förs i ovan yttrande.

Områden/åtgärder

Flyg

- Den åtgärd som tydligast pekar på bolaget är formulerad som två åtgärder – ”Sluta genomföra flygfrämjande satsningar och göra det mer attraktivt för göteborgarna att semestra i närområdet.” Bolaget rekommenderar en uppdelning av de två förslagen och det är utifrån detta bolaget väljer att kommentera.
- Avseende området flyg och de flygfrämjande åtgärderna som bolaget är engagerade i är det i dagsläget en samverkan mellan flera organisationer i regionen som har tillgänglighet med flyg till regionen som en strategisk framgångsfaktor dvs företrädare för näringslivet som verkar internationellt såväl som besöksnäringen tillsammans med Swedavia; BRG, Västsvenska Handelskammaren, Turistrådet Västsverige och Visit Sweden. Bolagets resursallokering i denna samverkan är blygsam i förhållande till bolagets totala resurser av offentliga och privata medel. Investeringar i marknadsföringsåtgärder finansieras till stor del av partnersamarbeten.
- Värt att notera i sammanhanget är att de flygfrämjande åtgärderna handlar om reguljärflyg till utvalda storstadsregioner. Charterflyg och transportflyg ligger utanför bolagets verksamhetsfär i likhet med solochbaddestinationer.
- Genom samverkan kring flygfrämjande åtgärder bedöms bolaget bättre kunna påverka även i positiv riktning i klimatfrågor än om bolaget står utanför ett samarbete.
- De flygfrämjande åtgärder som bolaget samverkar kring bedöms marginellt påverka västsvenskarnas benägenhet att flyga. Trafik mot destinationer som primärt serverar västsvenskarnas solochbaddestinationer ligger utanför samverkansområdets ram. De flygfrämjande åtgärderna som prioriteras ska bidra till en tillgänglighet som stärker

näringsliv och bidrar till besöksnäringens utveckling. Den här handlar oftast om att få direktlinjer mellan destinationer med redan för regionen höga volymer men som i dagsläget servas via t ex Stockholm eller Köpenhamn. En direktlinje till Göteborg jämfört en resa med mellanlandningar, kan dessutom antas bli mer klimateffektiv.

- I ett globalt perspektiv, som flygfrågan bör ses i, begränsas bolagets möjliga påverkan till att i någon mån påverka vart man flygandet snarare än flygandet i sig.
- Det behövs ett mer aktivt arbete avseende bl a lobbying och aktiviteter för såväl biobränsle i flyget som avseende förbättrade tågförbindelser, nationellt och internationellt. Detta görs bäst i samarbete med andra intressenter i syfte att skapa en starkare röst.
- I utredningen konstateras, vilket bolaget också instämmer i: "Det mest effektiva styrmedlet vore sannolikt ett globalt handelssystem eller en global koldioxidskatt på flygbränsle." (s 25).
- Om flyget och resandet konstaterar utredningen själv "Det behövs mer forskning för att förstå drivkrafterna för privat flygande bättre och vad som behöver göras för att fler ska välja andra sätt att resa och semestra på, för att effektiva åtgärder ska kunna identifieras." (s 25).
- Beträffande att semestra i närområdet så är även där tillgängligheten en nyckelfaktor liksom ett regionalt perspektiv. Kollektivtrafiken måste utvecklas till att bli ett relevant alternativ även för rekreation, upplevelser och fritidsresor (s 27).
- Inom bolagets uppdrag görs ständigt insatser för att skapa en hållbar och attraktiv destination för såväl boende som för besökare. Alla är välkomna oavsett vem man är och var man kommer ifrån. På destinationssiten goteborg.com är ca 25 % av besökarna göteborgare.
- Som utredningen konstaterar så vore det önskvärt med mer forskning för att kunna fastslå vilka åtgärder som krävs för att det ska vara mer attraktivt att semestra i närområdet i förhållande till semestrande med flyg (s 49). Detta så att rätt och effektiva insatser prioriteras.
- I beräkningen av åtgärden (s 92) önskar bolaget förtydliga förutsättningarna och diskussionen:
- De internationella marknaderna bolaget fokuserar på är främst närmarknaderna – som också är de största marknaderna; Norge, Tyskland, Storbritannien och Danmark. Den globala trenden är att resandet från Asien ökar snabbt. I Göteborg finns också ett näringsliv med starka kopplingar till både Kina och Indien vilket gör att dessa marknader blir relevanta ur såväl näringslivs- som besöksnäringssperspektiv. I en global kontext är det bättre att turister väljer att resa till en mer hållbar destination, som Göteborg, än till en ohållbar destination.
- Bolaget ställer sig tveksamt till effektberäkningen utifrån att sluta genomföra flygfrämjande åtgärder. Snarare är det globala styrmedel och attraktiva och intressanta alternativ som kan göra skillnad tillsammans med förändring av normer och status kring hur människor ser på och väljer att semestra.

Livsstil

- Bolaget omnämns inom området Livsstil. För att förtydliga beskrivningen om bolaget så är evenemangsverksamheten en del av bolagets breda verksamhet. Beträffande formuleringen "Göteborg & Co genomför en mängd event varje år som lockar många besökare" (s 64). Göteborg & Co genomför ett årligen återkommande evenemang med full rådighet i form av Göteborgs Kulturkalas. Vetenskapsfestivalen och Student Göteborg genomförs också årligen, dessa arrangeras i samarbete med externa intressenter. Emellanåt genomförs stora enstaka evenemang såsom Volvo Ocean Race där bolaget har mycket stor men inte full rådighet i alla delar. Däremot stöttar vi, på olika sätt, många andra evenemang som genomförs i staden och har i dessa fall varierande grad möjlighet att påverka i hållbar och klimatpositiv riktning, vilket också görs.
- Vad beträffar beräkningen av åtgärden "Enbart anordna klimatsmarta evenemang..." bedöms kalkylen vara väl optimistisk. T ex antas i beräkningen att antalet måltider vid stadens evenemang är ca 5 miljoner. Det framgår inte hur utredningen kommit fram till det antagandet. Antalet måltider vid Göteborgs Kulturkalas, som är bolagets största årligen återkommande evenemang, uppskattas uppgå till ca 120 000. Vidare bör det ha i åtanke att majoriteten av dessa måltider hanteras av försäljare, en mycket liten andel av måltiderna handlar om "serverade" mål i form av representation eller personalmat.
- Vid majoriteten av evenemang med matförsäljare/servering finns en affärsmodell som bygger på att såväl arrangör som matleverantör ska se en vinst i samarbetet. Vid publika evenemang/evenemang i stadsrummet finns alltid konkurrens med det omgivande utbudet. En satsning på ett helvegetariskt/veganskt evenemang i stadsrummet, med konkurrens från alternativa matleverantörer, ställer rådande affärsmodell på ända, och bör därför huvudsakligen ses som en investering i aktivitet för att påverka normer. Med detta sagt bedöms effektberäkningen av åtgärden inte som realistisk. Därmed inte sagt att det inte är en möjlig åtgärd i sig, däremot bedöms CO2 effekten blir lägre och kostnaden högre. (s 64, 109)

Bilagor

Bilaga 14 Remiss Fossilfritt Göteborg

Expedieras

Klimat- och miljönämnden